

ХУЛОСАИ

шурои диссертатсионии 6D.KOA-093-и назди Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023 №295)

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори шурои диссертатсионӣ аз 24 сентябри соли 2026, №27

Барои сазовор донистани Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ).

Диссертатсияи Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода дар мавзӯи «Таърихнигории ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих, аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) дар асоси қарори шурои диссертатсионии 6D.KOA-093 назди Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33. Фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 марти соли 2025, № 120/шд.) аз 16 июли соли 2026 (протоколи №21) ба ҳимоя қабул карда шудааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода 28 октябри соли 1993 дар ноҳияи Муъминобод таваллуд шудааст. Ӯ соли 2011 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №7-и ба номи Максим Горкии ноҳияи Муъминобод ва соли 2016 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯи ихтисоси таърих бо дипломи аъло хатм кардааст. Солҳои 2017–2019 ҳамчун ассистент, солҳои 2020–2021 муаллими калони кафедраи фанҳои ҷамъитшиносӣ ва солҳои 2021–2025 муаллими калони кафедраи фанҳои гуманитарии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода аз соли 2025 инҷониб муовини декан оид ба таълим-эдвайзери факултети муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ, ҳуқуқ ва гумруки Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон мебошад.

Диссертатсияи Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода дар кафедраи фанҳои гуманитарии Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон ба анҷом расидааст.

Рохбари довталаби дараҷаи илмӣ доктори илмҳои таърих, сарҳодими илмӣ шуъбаи таърихи навтарини Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Убайдулло Насрулло Каримзода мебошад.

Муқарризони расмӣ Набизода Ваҳоб Машраб – доктори илмҳои таърих, профессори кафедраи таърихи халқи тоҷики Донишгоҳи давлатии

Хучанд ба номи академик Б. Гафуров ва Холмуродзода Мехрафруз Бурӣ - номзади илмҳои таърих, дотсент, мудири кафедраи таърих ва методикаи таълими таърихи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ ба диссертатсия тақризи мусбат додаанд.

Муассисаи пешбар - Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни дар хулосаи мусбии додашудаи муассиса, ки аз ҷониби муқарриз, номзади илмҳои таърих, дотсенти кафедраи таърихи халқи тоҷик Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни Гадоев Ғозӣ имзо шудааст, қайд гардидааст, ки довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ 11 мақолаи илмӣ оид ба мазмуни диссертатсия дорад, ки аз ин шумора 6 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд. Дар интишороти диссертант нуқтаҳои асосӣ, натиҷа ва мазмуни диссертатсия инъикос шуда, саҳми шахсии муаллифро собит менамоянд. Ҳамзамон, дар тақриз қайд мегардад, ки диссертатсияи Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода дар мавзӯи «Таърихнигорӣ ва ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих, аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ, 6.1.5. Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Интишороти илмӣ довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ

Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд

[1-М]. Муҳаммадсафои, И. С. Инъикоси таърихи фарҳанги Тоҷикистони соҳибистиклол дар осори муҳаққиқони ватанӣ ва хориҷӣ / И. С. Муҳаммадсафои // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2018. – №4, 2 (25). – С. 160–165. ISSN: 2308-054X

[2-М]. Муҳаммадсафои, И. С. Таҳқиқи рушди иқтисодӣ-иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиклол / И. С. Муҳаммадсафои // Муаррих. – 2021. – №4 (28). – С. 82–93. ISSN: 2709-7382

[3-М]. Муҳаммадсафои, И. С. Таърихнигорӣ ва ислоҳоти аграрӣ дар осори муҳаққиқони Ватанӣ / Б. Р. Қурбонов, И. С. Муҳаммадсафои // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2023. – №. 2-2(47). – С. 298-303. ISSN: 2308-054X

[4-М]. Муҳаммадсафои, И. С. Назаре ба ҳафтиятҳои бостоншиносӣ Тахти Сангин / Ҷ. М. Неъматов, И. С. Муҳаммадсафои // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2023. – №. 3(48). – С. 352-357. ISSN: 2308-054X

[5-М]. Муҳаммадсафои, И. С. Масоили фарҳанг, санъат ва илму маорифи Тоҷикистони соҳибистиклол ва инъикоси он дар осори муҳаққиқон / Ҷ. А. Мирзоев, И. С. Муҳаммадсафои // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. – 2025. – №. 2(115). – С. 211-216. ISSN: 2219-5408

[6-М]. Убайдулло, Н.К., Муҳаммадсафои, И. С. Таърихнигорӣ равобити фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ дар

давраи истиклолият / Н.К. Убайдулло, И. С. Мухаммадсафои // Мероси шарк. – 2026. – №. 1(15). – С. 42-51. ISSN: 3106-140

II. Мақолаҳое, ки дар нашрияҳои дигар ҷоп шудаанд:

[7-М]. Мухаммадсафои, И. С. Тамаддуни тоҷикон дар замони бостон ва эҳёи он имрӯз дар Тоҷикистон / А. Абдулов, И. С. Мухаммадсафои, Р. Ҳ. Ғафуров // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2020. – №. 4-2(34). – С. 306-309. ISSN: 2308-054X

[8-М]. Мухаммадсафои, И. С. Эҳёи давлатдорӣ халқи тоҷик дар асри XX / И. С. Мухаммадсафои, Н. А. Абдуллозода // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ «Рушди технологияҳои рақамӣ дар шароити муосир» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе: 2022. — С. 475–480.

[9-М]. Мухаммадсафои, И. С. Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инъикоси он дар таърихшиносии ватанӣ / Ҷ. М. Неъмонов, И. С. Мухаммадсафои // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ «Масъалаҳои мубрами иқтисоди меҳнат ва идоракунии кормандон» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе: 2023 – С. 330–334.

[10-М]. Мухаммадсафои, И. С. Таърихшиносии муносибатҳои фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол бо кишварҳои хориҷӣ / И. С. Мухаммадсафои // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ «Самтҳои асосии ташаккул ва рушди иқтисоди «сабз» дар шароити муосир» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе, 2023. – С. 320–325.

[11-М]. Мухаммадсафои, И. С. Нигоҳе ба таърихи бунёди НБО-ҳои Тоҷикистон / И. С. Мухаммадсафои // Маводи конфронси апрелии ДДТТ. – Душанбе, 2024. С. 275–278.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шудаанд:

1. Тақризи Маҳмадзода Убайдулло Давлат - номзоди илмҳои таърих, дотсент, декани факултети дипломатия ва сиёсати Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Тақризи Ҳамидова Манзура Мухуддиновна - номзоди илмҳои таърих, дотсент, мудири кафедраи таърих ва диншиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон.

3. Тақризи Умаров Абдулоҳоча Қурбонхочаевич - номзоди илмҳои таърих, дотсенти кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Тақризҳо мусбӣ буда, дар онҳо эродҳо вучуд надоранд. Дар тақризҳо ҷанбаҳои навгонии натиҷаҳои ба дастамада ва аҳаммияти илмӣ амалии таҳқиқот зикр шудаанд. Дар онҳо дар хусуси мувофиқ будани диссертатсия ба талаботи муқарраркардаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва арзанда будани муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. Таърихшиносии маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) хулосаҳо вучуд доранд.

Интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиханда ба он асоснок карда мешавад, ки онҳо аз рӯйи ихтисоси 6.1. Таърих ва

давраи истиклолият / Н.К. Убайдулло, И. С. Мухаммадсафои // Мероси шарк. – 2026. – №. 1(15). – С. 42-51. ISSN: 3106-140

II. Мақолаҳое, ки дар нашрияҳои дигар ҷоп шудаанд:

[7-М]. Мухаммадсафои, И. С. Тамаддуни тоҷикон дар замони бостон ва эҳёи он имрӯз дар Тоҷикистон / А. Абдулов, И. С. Мухаммадсафои, Р. Ҳ. Ғафуров // Паёми Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. – 2020. – №. 4-2(34). – С. 306-309. ISSN: 2308-054X

[8-М]. Мухаммадсафои, И. С. Эҳёи давлатдорӣ халқи тоҷик дар асри XX / И. С. Мухаммадсафои, Н. А. Абдуллозода // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ «Рушди технологияҳои рақамӣ дар шароити муосир» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе: 2022. — С. 475–480.

[9-М]. Мухаммадсафои, И. С. Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва инъикоси он дар таърихшиносии ватанӣ / Ҷ. М. Неъматов, И. С. Мухаммадсафои // Маводди конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ «Масъалаҳои мубрами иқтисоди меҳнат ва идоракунии кормандон» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе: 2023 – С. 330–334.

[10-М]. Мухаммадсафои, И. С. Таърихшиносии муносибатҳои фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол бо кишварҳои хориҷӣ / И. С. Мухаммадсафои // Маводди конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ «Самтҳои асосии ташаккул ва рушди иқтисоди «сабз» дар шароити муосир» Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Душанбе, 2023. – С. 320–325.

[11-М]. Мухаммадсафои, И. С. Нигоҳе ба таърихи бунёди НБО-ҳои Тоҷикистон / И. С. Мухаммадсафои // Маводди конфронси апрелии ДДТТ. – Душанбе, 2024. С. 275–278.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шудаанд:

1. Тақризи Маҳмадзода Убайдулло Давлат - номзоди илмҳои таърих, дотсент, декани факултети дипломатия ва сиёсати Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Тақризи Ҳамидова Манзура Мухуддиновна - номзоди илмҳои таърих, дотсент, мудири кафедраи таърих ва диншиносии Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон.

3. Тақризи Умаров Абдулоҳоча Қурбонхоҷаевич - номзоди илмҳои таърих, дотсенти кафедраи таърихи нав ва навини кишварҳои хориҷии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Тақризҳо мусбӣ буда, дар онҳо эродҳо вучуд надоранд. Дар тақризҳо ҷанбаҳои навгонии натиҷаҳои ба дастмада ва аҳаммияти илмӣ амалии таҳқиқот зикр шудаанд. Дар онҳо дар хусуси мувофиқ будани диссертатсия ба талаботи муқарраркардаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва арзанда будани муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ (6.1.5. Таърихшиносии маъназшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) хулосаҳо вучуд доранд.

Интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиханда ба он асоснок карда мешавад, ки онҳо аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва

бостоншиносӣ (6.1.5. Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ) ва доир ба масъалаҳои гуногуни соҳаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистон дар солҳои соҳибистиклолӣ дар сатҳи дахлдор таҳқиқоти илмӣ анҷом додаанд.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи доктарабон дарёфти дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ таърихнигории ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол қоркард карда шуд:

- **ошкор менамояд, ки** вазъи ҳоҷагии халқи ҷумҳурӣ, зарари қалони нобаромонии сиёсӣ ва ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ, таҷрибаи таърихии Тоҷикистон дар роҳи эҷоди давлатдорӣ навин, раванди ба даст овардани сулҳу субот, ислохот ва дигаргуниҳои иҷтимоӣю иқтисодӣ, ки дар таърихи давлатдорӣ ҷаҳон ва минтақа, ки ҳамчун як намунаи ибратомӯзи таҷрибаи давлатдорӣ ҷаҳонӣ эътироф шудаанд, то андозае дар адабиёти илмӣ, қорҳои зиёди илмӣ-таҳқиқотии илмҳои ҷомеашиносӣ ва гуманитарӣ, махсусан илми таърихшиносӣ мавриди таҳлилу таҳқиқ ва инъикос қарор гирифтаанд;

- **пешниҳод шудааст, ки** таҳқиқи илмӣ раванди дигаргунсозии ҳаёти иҷтимоӣю иқтисодӣ ва фарҳангӣ дар давраи истиқлоли давлатӣ, ташаккули муносибатҳои қомилан нави истеҳсолӣ, суръати тараққиёти ҳоҷагии халқи ҷумҳурӣ ва мавзҳои ҷудогонаи он альон ба масоили муҳими илмҳои ҷомеашиносӣ ва гуманитарӣ табиқ ёфтааст. Инчунин, баррасии масъала имқон медиҳад, ки аз лиҳози илмӣ роҳҳои асосӣ ва манобеи асосии рушди ҷумҳурӣ дар давраи истиқлол муайян қарда шаванд. Бе нақди таърихии адабиёти илмӣ, муайян намудани дараҷаи инъикоси раванди рушд ва қомебиҳои ҷумҳурии тозаистиклол, табиқи сиёсати давлатӣ ва ҳадафҳои стратегию барномаҳои дурнамои давлатӣ имқон надорад;

- **исбот шудааст, ки** солҳои аввали соҳибистиклолӣ, марҳалаи мураккаб ва печида мебошад, ки дар ин давра ҷумҳурии тозаистиклол ба даргириҳои тӯлони сиёсӣ ва ҷанги таҳмили шаҳрвандӣ қашида шуд, ки ин ҳаводис ба ҳоҷагии халқ хисороти таъсирбахш ворид намуда, суръати рушди ҷомеаи ҷумҳуриро ба даҳсола қафо партофт, вале пас аз Иҷлосияи таърихии XVI Шури Олӣ ва гузаштан ба муносибатҳои нави иҷтимоӣю иқтисодӣ ва бунёди ҷомеаи наву озоди демократӣ шуруъ гардид;

- **қорӣ намудани** натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқот дар раванди таълим ва омӯзиши фанҳои ҷомеашиносӣ, пеш аз ҳама «Таърихи халқи тоҷик», «Таърихи муосири Тоҷикистон», «Таърихнигории таърихи халқи тоҷик» ва қорҳои дигари махсус оид ба таърихи давраи наварин.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок қарда шудааст, ки мазмуни асосӣ, ҳулосаҳо ва маводи санади диссертатсияро метавон зимни таълифи асарҳои бунёдӣ роҷеъ ба таърихи иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол (солҳои 1991- 2016), инчунин зимни қондани қорҳои лексионӣ васеъ истифода қард. Аҳамияти таҳқиқот, инчунин, аз истифодаи эҳтимолии натиҷаҳои бадастомадаи таҳқиқот дар ниҳодҳои илмӣ - таҳқиқотӣ, кафедраҳои гуманитарии

мактабҳои олии иборат аст. Маводи дар диссертатсия овардашуда барои дарки воқеии масъалаҳои мубрами ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии мамлакат дар даври истиқлолият имконият медиҳанд. Хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия барои ҳалли бисёр масъалаҳои ҳалталаби ҷомеаи муосирӣ ҷумҳурӣ муфид мебошанд;

- **баён шудани** таърихнигории ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол, ки решаҳои амиқи таърихӣ дошта, дар шароити муосир ба омӯзиши маҷмӯӣ аз назари илмӣ ниёз дорад;

- **ошкор гардидани** раванди ислоҳоти иқтисодӣ ва ташаккули муносибатҳои нави истеҳсолӣ дар асарҳои таърихӣ, таҳлил ва нишон додани сатҳи инъикоси раванди рушди саноат ва омилҳои пешбаранда ва монеасозии он, дараҷаи омӯзиши ҷараёни ислоҳот ва дигаргунсозии соҳаи кишоварзӣ, ислоҳоти заминӣ об дар шароити соҳибистиклолӣ ва хусусиятҳои хоси он дар адабиёти илмӣ, муайян намудани дараҷаи инъикоси сиёсати иҷтимоӣ иқтисодӣ ва ислоҳоти сохторӣ дар соҳаҳои гуногун, нақши ташкилотҳои гуногуни сармоягузор ва соҳибкор дар пешрафти иқтисодию фарҳангии ҷумҳурӣ, таҳлили дигаргунсозии ҷиддӣ дар ҳаёти фарҳангии ҷумҳурӣ, таҳаввулот дар низомии маорифи халқ, равшан намудани нақши муассисаҳои фарҳангӣ дар рушди ҷомеа, сатҳи баррасии имкониятҳои мавҷудай сайёҳии ҷумҳурӣ дар таҳқиқоти пажӯҳандагон;

- **омӯхта шудани** аҳамияти ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол дар асарҳои илмӣ;

- **аз нав тақмил додани** омӯзиши ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол дар таърихнигории ватанӣ;

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи доктриналии дараҷаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешаванд:

- **коркард ва ҷорӣ карда шуданд:** натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби муаллифи он дар конференсияҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ ва минтақавӣ илмӣ-амалӣ ва илмӣ-назариявӣ, семинарҳои илмӣ амалии олимони ҷумҳурии Тоҷикистон муҳокима ва дигар ҷамъомадҳои илмӣ оммавӣ дар шакли маъруза баён гардидаанд;

- **муайян карда шуд**, ки мавод, мазмунҳои асосӣ ва натиҷаҳои рисолаи илмӣ дар раванди таълим дар макотиби олии кишвар ба таври васеъ истифода мегарданд. Маводи диссертатсияро метавон дар навиштани асарҳои махсуси бунёдӣ оид ба таърих ва таърихнигории таърихи халқи тоҷик истифода намуд. Истифодаи натиҷаҳои амалии таҳқиқоти мазкур метавонад дар таърихнигории миллӣ мавриди истифода қарор гиранд.

- **офарида шуд:** бори нахуст дар доираи як рисолаи илмӣ таърихнигории ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор гирифт.

- **муаррифӣ карда шуд:** дараҷаи омӯзиши ҳаёти иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистон дар давраи истиқлолият.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон дод, ки дар таҳияи диссертатсия дақиқияти маълумот, кофӣ будани сарчашмаҳои таърихӣ,

маводи таҳқиқотӣ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот, ҳаҷми интишорот, таҳлил, баррасӣ ва муқоисаи илмӣ амалии нуқтаҳои мавзӯи таҳқиқшаванда истифода гардида, ҳулосаву тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ пешниҳод гардидаанд.

- **гояи** таҳқиқот дар заминаи ҳуҷҷатҳои расмӣ давлатӣ, суҳанронҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ҳуҷҷатгузори соҳавӣ ва адабиёти илмӣ вобаста буда, маводи таҳлиلى ва таҳқиқотӣ **асоснок шудааст**;

- **истифода шудаанд**: маводи бойгонӣ, санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ, маълумоти оморӣ, маводи мақомоти ҳукуматӣ ва ташкилоту муассисаҳои ки фаъолияти онҳо бевосита ба соҳаи иҷтимоиву иқтисодӣ ва фарҳангӣ бахшида шудааст, асарҳои илмӣ, мақолаҳои илмӣ;

- **муайян шудаанд**: сатҳи инъикоси раванди рушди саноат ва омилҳои пешбарандаю монеасозии он, дараҷаи омӯзиши чараёни ислоҳот ва дигаргунсозии соҳаи кишоварзӣ, ислоҳоти замину об дар шароити соҳибистиклолӣ ва хусусиятҳои хоси он дар адабиёти илмӣ, дараҷаи инъикоси сиёсати иҷтимоию иқтисодӣ ва ислоҳоти сохторӣ дар соҳаи гуногун, баррасии сатҳи таҳлили нақши ташкилотҳои гуногуни сармоягузор ва соҳибкор дар пешрафти иқтисодию фарҳангии ҷумҳурӣ аз мавқеи таърихнигорӣ, дигаргунсозии кулӣ дар ҳаёти фарҳангии ҷумҳурӣ, таҳаввулот дар низоми маорифи халқ, муайян намудани нақши муассисаҳои фарҳангӣ дар пешрафти ҷомеа, ташаккули шакли нави муносибатҳои истеҳсолӣ, раванди ислоҳот дар ҷомеа, таҳаввулоти кулӣ дар ҳаёти фарҳангӣ, милликунории арзишҳои фарҳангӣ, арҷгузорӣ ва эҳёи унсурҳои миллӣ дар адабиёти илмӣ;

- **истифода шудаанд**: дар раванди таҳияи рисола усулҳои гуногуни таҳқиқи илмӣ, аз ҷумла усули таърихият, усули муқоисавӣ - таърихӣ, масъалагузорӣ - солномавӣ, инчунин усулҳои таҳлили иҷтимоӣ - таърихӣ мавқеи асосиро ишғол менамоянд. Дар асоси усули муқоисавӣ - таърихӣ таҳқиқи осори муҳаққиқони даврони истиқлолият дар қиёс бо асарҳои таърихӣ ва таҳқиқоти таърихнигории дигар даврҳои таърихӣ, аз ҷумла даврони шӯравӣ, хусусиятҳо ва усулҳои таҳқиқ, сабаки баён ва ғайраҳо анҷом дода шудааст. Тавассути усули масъалагузорӣ -- солномавӣ ҳудудҳои таҳқиқи масоили мазкур муайян шуда, равандҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии якдигарро ивазкунанда, ки таърихи Тоҷикистони соҳибистиклолро таркиб додаанд, таҳқиқ гардидаанд.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқоти мазкур дар коркарди илмӣ ва таҳлили таърихнигории маводи нав ва асарҳои зиёди илмӣ, ки роҷеъ ба таърихи иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва фарҳангии Тоҷикистони соҳибистиклол таълиф гардидаанд, дар таҳқиқи ислоҳоти аграрӣ дар охири асри XX - ибтидои асри XXI, таҳқиқи сабабҳои пастравии саноати Тоҷикистон дар солҳои 90-уми асри XX ва рушди минбаъдаи он дар ибтидои асри XXI, дар таҳқиқи илмӣ заминаҳо, сабабҳо ва оқибатҳои муҳочирати меҳнатӣ, таҳқиқи таърихи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиқлол зохир мегардад.

Навгониҳои илмӣ диссертатсия бо ҳадафҳои илмӣ, ки ба дифоъ пешниҳод карда мешаванд, дар таҳияи монографияҳо, мақолаҳои илмӣ, маъруза дар конференсияҳои илмӣ амалӣ, таҳияи китобҳо, барномаҳо, дастуру воситаҳои таълимӣ дар муассисаҳои олии мақоми арзанда дорад. Ҳамзамон, сабки таҳқиқот, масъалагузорӣ ва услуби нигоҳиши диссертатсия саҳми шахсии муаллифро нишон медиҳад.

Дар маҷлиси 24 сентябри соли 2026 (аз 16 нафар аъзои шуро 13 нафар ҳузур доштанд (1 нафар ба таври мачозӣ)) шурои диссертатсионӣ қарор қабул намуд, ки ба Муҳаммадсафои Исматуллои Саъдуллозода дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1. Таърих ва бостоншиносӣ, 6.1.5. Таърихшиносӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионӣ 13 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯи ихтисоси 6.1.5. Таърихшиносӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ дар ҷаласаи иштирокдошта овоз доданд: тарафдор – 13 нафар, муқобил – нест, бюллетенҳои беэтибор – нест.

Раиси шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои таърих, дотсент

Котиби илмӣ шурои
диссертатсионӣ, доктори фалсафа
(PhD), доктор аз рӯи
ихтисоси таърих
24 сентябри соли 2026

Муродзода А.А.

Мирзоев Ш.Ҷ.